

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1ObdoG/1/2018
Identifikačné číslo spisu: 8816207228
Dátum vydania rozhodnutia: 04.12.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Hullová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8816207228.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu AUTOOPRAVY Geci Borov, s.r.o., so sídlom Podhrunkovská 1A/2635, 093 02 Vranov nad Topľou, IČO: 43 884 849, zastúpeného AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s.r.o., so sídlom Kmeťova 26, 040 01 Košice, IČO: 47 237 406, proti žalovanému KOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava, IČO: 00 585 441, o zaplatenie sumy 362,02 € s príslušenstvom, o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava I č. k. 28Cb/183/2016-124 z 12. marca 2018, takto

rozhodol:

Uznesenie Okresného súdu Bratislava I č. k. 28Cb/183/2016-124 z 12. marca 2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) uznesením č. k. 28Cb/183/2016-118 z 28. decembra 2017 rozhodol o výške náhrady trov konania podľa ust. § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) tak, že žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 698,14 € na účet jeho právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti uznesenia. Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že žalobcovi ako úspešnému účastníkovi v spore priznal náhradu trov pozostávajúcu zo súdneho poplatku v sume 21,50 € a z trov právneho zastúpenia v sume 676,64 € podľa ust. § 10 ods. 1 písm. a/ a ust. § 13a ods. 1 písm. a/ a d/ vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej aj „vyhláška“) za 4 úkony právnej služby po 26,56 €, k tomu režijný paušál po 8,58 € a DPH, náhradu nákladov na dopravu právneho zástupcu žalobcu z Košíc do Bratislavy a späť v sume 227,78 € podľa ust. § 15 písm. a/ vyhlášky a náhradu za stratu času za 19 polhodín na ceste Bratislava - Košice a späť v sume 279,87 € podľa ust. § 17 ods. 1 vyhlášky. Proti tomuto uzneseniu, vydanému vyšším súdnym úradníkom, podal žalovaný sťažnosť, v ktorej navrhol, aby súd sťažnosťou napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zrušil, alternatívne zmenil tak, že žalovanému uloží povinnosť nahradiť žalobcovi len účelne vynaložené trovy právneho zastúpenia.

2. O sťažnosti žalovaného rozhodol Okresný súd Bratislava I uznesením č. k. 28Cb/183/2016-124 z 12.

marca 2018, ktorým vo výroku I. zrušil uznesenie Okresného súdu Bratislava I č. k. 28Cb/183/2016-118 z 28. decembra 2017 v celom rozsahu a vo výroku II. uložil žalovanému povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania v celkovej výške 168,99 € v lehote do troch dní od právoplatnosti uznesenia. Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že žalobcovi priznal len náhradu trov právneho zastúpenia podľa ust. § 10 ods. 1 písm. a/ a ust. § 13a ods. 1 písm. a/ a d/ vyhlášky v sume 168,99 € za štyri úkony právnej služby po 26,56 €, k tomu režijný paušál po 8,58 € a DPH. Žalobcovi nepriznal náhradu nákladov na dopravu v sume 227,78 € a náhradu za stratu času v sume 279,87 €, nakoľko tieto sumy mu boli priznané v plnej výške už v spore vedenom na súde pod sp. zn. 28Cb/127/2016.

3. Na podnet žalobcu podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej aj „generálny prokurátor“) v zmysle ustanovenia § 458 CSP dovolanie generálneho prokurátora (ďalej aj „dovolanie GP“), v ktorom uviedol, že uznesením súdu prvej inštancie č. k. 28Cb/183/2016-124 z 12. marca 2018, ako aj procesným postupom, ktorý mu predchádzal, bolo porušené právo žalobcu na spravodlivý proces, pričom potreba zrušiť toto rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty. Generálny prokurátor uviedol, že súd prvej inštancie rozhodol o sťažnosti žalovaného proti uzneseniu, vydanému vyšším súdnym úradníkom, bez toho, aby sťažnosť doručil žalobcovi, ktorý tak nemal možnosť vyjadriť sa k tvrdeniam žalovaného uvedeným v sťažnosti, s ktorými sa súd prvej inštancie stotožnil v celom rozsahu a rozhodol v neprospech žalobcu, keď mu pôvodne priznanú výšku trov konania znížil zo sumy 698,14 € na sumu 168,99 €. Zásah do práva žalobcu na spravodlivý proces je evidentný, pričom skutočnosť, že prípady tohto typu sa v slovenskej súdnej praxi stále vyskytujú, je nepochopiteľná a zarážajúca.

4. Generálny prokurátor poukázal na to, že ustanovenia CSP o sťažnosti neustanovujú, či súd má alebo nemá doručiť sťažnosť aj druhej strane sporu. CSP vychádza z toho, že súd podľa okolností konkrétneho prípadu posúdi, či je podanie potrebné doručiť druhej strane, rešpektujúc pritom obsah práva na spravodlivý proces, dôkazom čoho je ustanovenie § 374 ods. 3, druhá veta CSP, z ktorého vyplýva, že ďalšie podania strán sa doručujú, len ak je to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces. Skutočnosť, že v danom prípade sťažnosť žalovaného nebola doručená žalobcovi pred rozhodnutím súdu o nej, považuje za zásah do práva žalobcu na spravodlivý proces. V tomto smere poukázal na konštantnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), z ktorej vyplýva, že právo na kontradiktórny proces znamená, že strana sporu má možnosť oboznámiť sa a vyjadriť sa ku každému vykonanému dôkazu a ku každému relevantnému podaniu protistrany, ktoré protistrana urobila v úmysle ovplyvniť rozhodnutie súdu. Úlohou súdu je informovať stranu sporu, že takýto dôkaz alebo takéto podanie existuje, pričom nie je postačujúce, že sa takýto dôkaz alebo podanie nachádza v súdnom spise a že strana sporu mala možnosť oboznámiť sa s ním nahliadnutím do spisu z vlastnej iniciatívy. ESLP pri hodnotení, či došlo k porušeniu práva na kontradiktórny proces, nepovažuje za relevantné ani to, či by v konkrétnom prípade mohlo mať vyjadrenie strany sporu k dôkazu alebo k podaniu protistrany reálny vplyv na rozhodnutie súdu (či by sa tým niečo zmenilo). Relevantné je, že strana sporu bola v posudzovanom prípade ukrátená o možnosť vyjadriť sa. Samotná podstata práva na kontradiktórny proces totiž spočíva v tom, že je to výlučne strana sporu, ktorá disponuje možnosťou (zvažuje), či je vhodné a potrebné vyjadriť sa k dôkazu alebo k podaniu protistrany.

5. Keďže právna úprava dovolania GP je nová, generálny prokurátor uviedol, že považuje za potrebné vyjadriť sa k otázke prípustnosti dovolania generálneho prokurátora z hľadiska jeho subsidiarity a proporcionality.

6. Podľa názoru generálneho prokurátora, subsidiarita je splnená, pretože žalobca nemá k dispozícii iný prostriedok nápravy, keďže odvolanie proti uzneseniu o sťažnosti nie je prípustné.

7. Princíp proporcionality, vyjadrený v ustanovení § 458 ods. 2 CSP, vychádza z konštantnej judikatúry ESLP, ktorá pripúšťa zásah do konečného súdneho rozhodnutia ako výnimku zo zásady právnej istoty a zo zásady *res iudicata*, ak je takýto zásah odôvodnený potrebou nápravy fundamentálnej vady, resp. chyby. Inými slovami, zásah (zrušenie alebo zmena konečného súdneho rozhodnutia) musí byť legálny (spôsobom ustanoveným zákonom), musí byť legitímny (legitimita je daná potrebou nápravy

fundamentálnej chyby) a musí byť proporcionálny. Proporcionalita musí existovať medzi záujmom na nezmeniteľnosti konečného súdneho rozhodnutia (na jednej strane) a legitímnym cieľom zásahu (na strane druhej).

8. Vádu, ku ktorej v danom prípade došlo, generálny prokurátor označil za „fundamentálnu“, pretože žalobcovi bolo doručené rozhodnutie, vydané v jeho neprospech, bez toho, aby vedel, že nejaké konanie vôbec prebieha, pričom žalobca nedisponuje žiadnym opravným prostriedkom proti takémuto rozhodnutiu. ESLP chápe pojem „fundamentálna chyba“ pomerne úzko. Musí ísť o pochybenie, ktoré má vplyv na integritu a verejnú reputáciu súdneho procesu, pričom fundamentálnou chybou nie je nesprávna interpretácia právneho predpisu v prípadoch, kedy na určitú otázku existujú viaceré právne názory. ESLP pristupuje k posudzovaniu otázky proporcionality medzi označenými cieľmi tak, že záujem na zachovaní nezmeniteľnosti konečného súdneho rozhodnutia prevažuje, pričom odklon od princípu právnej istoty je ospravedliteľný iba v prípadoch, keď sa vyskytnú okolnosti podstatného a naliehavého charakteru. Právomoc vyšších súdov zrušovať alebo meniť záväzné a vykonateľné súdne rozhodnutia by mala byť vykonávaná len na účely nápravy fundamentálnych chýb. Táto právomoc musí byť vykonávaná tak, aby bola v čo najvyššej možnej miere dodržaná spravodlivá rovnováha medzi záujmami jednotlivca a potrebou zabezpečiť efektívnosť súdneho systému (viď napr. sťažnosť č. 24360/04). Z vyššie uvedených dôvodov generálny prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ním napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

9. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu GP uviedol, že sa s ním v celom rozsahu stotožňuje. Keďže mu nebola doručená sťažnosť žalovaného, podaná voči uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, ktorá obsahovala novú argumentáciu žalovaného, došlo k porušeniu princípu kontradiktórnosti konania a princípu rovnosti zbraní, čím došlo k vážnemu zásahu do práv žalobcu, a to predovšetkým do práva na spravodlivý proces. K otázke práva sporovej strany dozvedieť sa o procesných prostriedkoch uplatnených protistranou a možnosti vyjadriť sa k nim poukázal na judikatúru ESLP (viď napr. sťažnosť č. 17127/12 z 13. januára 2015), ako aj judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „Ústavný súd SR“ alebo „ÚS SR“), týkajúcu sa porušenia práva na spravodlivé súdne konanie a princípu kontradiktórnosti konania (viď nálež ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 89/2018, I. ÚS 230/03, II. ÚS 249/2012, II. ÚS 168/2012, I. ÚS 425/2015). Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyhovel dovolaniu generálneho prokurátora a ním napadnuté uznesenie zrušil a zároveň vyjadril právny názor k otázke potreby (ne)doručovania sťažnosti voči uzneseniu vyššieho súdneho úradníka o trovách konania protistrane a tým odstránil nejednotnú prax súdov nižších stupňov.

10. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu GP uviedol, že podľa jeho názoru dovolanie GP je neprípustné, pretože nebola splnená podmienka v zmysle ustanovenia § 458 ods. 1 CSP, pretože v čase podania dovolania generálneho prokurátora mal žalobca možnosť voči uzneseniu Okresného súdu Bratislava I č. k. 28Cb/183/2016-124 z 12. marca 2018 podať riadny opravný prostriedok - odvolanie a dosiahnuť tak ochranu svojich práv. Okresný súd Bratislava I pochybil, keď v uznesení z 12. marca 2018 uviedol nesprávne poučenie, že proti uzneseniu nie je prípustné odvolanie. Uvedené však nebránilo žalobcovi, ktorý bol v súdnom spore riadne právne zastúpený, aby proti uzneseniu z 12. marca 2018 podal odvolanie ako riadny opravný prostriedok, keďže ho mal k dispozícii v zmysle ustanovenia § 357 písm. m/ CSP, z ktorého vyplýva, že odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania.

11. Ďalej žalovaný uviedol, že dovolanie GP nie je prípustné z dôvodu, že nárok na náhradu trov konania je upravený práve v ustanovení § 357 písm. m/ CSP, pričom z ust. § 421 ods. 2 CSP vyplýva, že dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

12. K vyjadreniu žalovaného zaslal žalobca vyjadrenie, v ktorom poukázal na to, že CSP pri rozhodovaní o trovách konania rozlišuje štádium rozhodovania o nároku na náhradu trov konania podľa ustanovenia § 262 ods. 1 CSP a štádium rozhodovania o výške náhrady trov konania podľa ustanovenia § 262 ods. 2 CSP. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania záväzným spôsobom rieši otázku, ktorej strane súd

priznáva náhradu trov konania a v akom rozsahu, pričom o nároku na náhradu trov konania rozhoduje súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Bez ohľadu na to, v akom konečnom rozhodnutí je obsiahnutý výrok o nároku na náhradu trov konania a tiež bez ohľadu na to, ako súd o nároku na náhradu trov konania rozhodol (priznal plnú náhradu trov konania, resp. len čiastočnú, resp. žiadnu), proti tomuto výroku rozhodnutia je vždy prípustné odvolanie podľa ustanovenia § 357 písm. m/ CSP. V druhom štádiu rozhodovania, ktoré nasleduje po právoplatnosti rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania, súd (vyšší súdny úradník) rozhoduje o výške náhrady trov konania samostatným rozhodnutím, proti ktorému však už nie je prípustné odvolanie, ale iba sťažnosť podľa ust. § 239 a nasl. CSP. Z ustanovenia § 355 ods. 2 CSP v spojení s ustanovením § 357 CSP, ako aj z odbornej judikatúry vyplýva, že proti rozhodnutiu o sťažnosti nie je odvolanie prípustné. Teda v danom prípade nebolo možné podať odvolanie podľa ustanovenia § 357 písm. m/ CSP, a preto aj argumentácia žalovaného vo vzťahu k následnej nemožnosti podania dovolania cez ustanovenie § 421 ods. 2 CSP s odkazom na ustanovenie § 357 písm. m/ CSP je bezpredmetná. Dovolanie generálneho prokurátora za daného stavu pripúšťa aj odborná právnická literatúra (Števček, Ficová, Baricová, Mesiarkinová, Bajánková, Tomašovič a kolektív: Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha. C. H. Beck, r. 2016, s. 1467). Zákon teda nevyučuje podanie dovolania GP aj proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o sťažnosti, pričom z pohľadu závažnosti prichádza do úvahy predovšetkým uznesenie, ktorým sa rozhodlo o sťažnosti proti uzneseniu o priznanej výške náhrady trov konania.

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací v zmysle ustanovenia § 35 CSP (ďalej aj „dovolací súd“ alebo „NS SR“) po zistení, že dovolanie generálneho prokurátora podal v zákonom stanovenej lehote (ust. § 461 CSP) oprávnený subjekt na základe podnetu žalobcu ako strany sporu, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (ust. § 464 CSP v spojení s ust. § 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie GP je prípustné a aj dôvodné.

14. Podľa ustanovenia § 458 ods. 1 CSP, proti právoplatnému rozhodnutiu súdu je prípustné dovolanie generálneho prokurátora, ak to vyžaduje ochrana práv a túto ochranu nemožno v čase podania dovolania generálneho prokurátora dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

15. Podľa ustanovenia 458 ods. 2 CSP, dovolanie generálneho prokurátora je prípustné iba za predpokladu, že právoplatné rozhodnutie súdu porušuje právo na spravodlivý proces alebo trpí vadami, ktoré majú za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné alebo neudržateľné a ak potreba zrušiť rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty.

16. Dovolanie GP je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý bol do právnej úpravy civilného konania zavedený s účinnosťou od 1. júla 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex - Civilný sporový poriadok. Dovolanie GP nemožno stotožňovať s mimoriadnym dovolaním, upraveným v predtým platnom a účinnom Občianskom súdnom poriadku. Dovolanie generálneho prokurátora je postavené na dvoch zásadách, a to zásade subsidiarity k iným prostriedkom nápravy a zásade prísnej proporcionality medzi potrebou zrušiť rozhodnutie súdu a princípom právnej istoty (Števček, Ficová, Baricová, Mesiarkinová, Bajánková, Tomašovič a kolektív: Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha. C. H. Beck).

17. Ústavný súd SR vo viacerých rozhodnutiach o sťažnostiach proti rozhodnutiam všeobecných súdov, vydaným do 30. júna 2016, vyjadril záver, podľa ktorého ochrana poskytovaná mimoriadnym opravným prostriedkom subjektu odlišného od účastníka konania (strany sporu) je prípustná len subsidiárne, t. j. len vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku „neúspešne využila všetky zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov (najmä podaním niektorého z opravných prostriedkov, vrátane mimoriadnych opravných prostriedkov) alebo takéto právne prostriedky nemala k dispozícii, prípadne boli tu objektívne prekážky, ktoré jej znemožnili ich využitie (vid' sp. zn. III. ÚS 331/2006, IV. ÚS 265/2014 a IV. ÚS 129/2013). Rozdielne rozhodovanie Ústavného súdu SR - vo vzťahu k mimoriadnemu opravnému prostriedku subjektu odlišného od účastníka konania - bolo zjednotené

stanoviskom pléna Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 3/2015, z ktorého vyplýva nasledovný právny záver: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov“. K rovnakému právnomu záveru dospel aj NS SR v prijatom stanovisku R 94/2015, z ktorého vyplýva nasledovné: „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potencionálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie je treba odmietnuť“.

18. Podľa názoru dovolacieho súdu, stanoviská NS SR R 94/2015, ako aj pléna ÚS SR sp. zn. PL ÚS 3/2015 sú aktuálne aj po nadobudnutí účinnosti (dňom 1. júla 2016) novej právnej úpravy obsiahnutej v Civilnom sporovom poriadku. Nie je známy žiadny dôvod, prečo by predmetné právne závery, týkajúce sa zásady subsidiarity, ku ktorým do 30. júna 2016 - vo vzťahu k mimoriadnemu dovolaniu (ust. § 243e až § 243j OSP) - dospela judikatúra ESLP, Ústavného súdu SR a NS SR, sa neuplatňovali aj vo vzťahu k dovolaniu GP, upravenému v ust. § 458 až § 465 CSP, účinného od 1. júla 2016.

19. S prihliadnutím na doterajšiu judikatúru ESLP, ÚS SR, ako aj NS SR dovolací súd je toho názoru, že v zmysle ustanovenia § 458 ods. 1 CSP generálny prokurátor - ak dospeje k záveru o existencii závažnej fundamentálnej procesnej vady - je oprávnený podať dovolanie GP vtedy, keď strana sporu nemohla predtým sama svojou procesnou aktivitou - v tomto prípade podaním odvolania - dosiahnuť nápravu procesnej vady alebo nesprávnosti a domôcť sa tak ochrany svojich práv. Dovolací súd poukazuje na nález sp. zn. III. ÚS 331/2006, v ktorom Ústavný súd SR vyjadril záver, podľa ktorého ochrana poskytovaná mimoriadnym opravným prostriedkom subjektu odlišného od účastníka konania je prípustná vtedy, ak osoba ktorá sa domáha podania takéhoto mimoriadneho opravného prostriedku, nemala k dispozícii zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov (najmä podaním niektorého z opravných prostriedkov, vrátane mimoriadnych opravných prostriedkov).

20. V posudzovanom prípade rozsudkom č. k. 28Cb/183/2016-105 z 13. marca 2017 súd prvej inštancie v prvej výrokovej vete (výrok I.) uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu vo výške 362,02 € spolu s úrokom z omeškania. V druhej výrokovej vete (výrok II.) rozhodol v zmysle ustanovenia § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania tak, že žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v celom rozsahu. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie (subsumovanému do výrokovej časti rozsudku - ako výrok II.) Civilný sporový poriadok v zmysle ustanovenia § 357 písm. m/ pripúšťa odvolanie ako riadny opravný prostriedok. O výške náhrady trov konania následne (po právoplatnosti rozhodnutia z 13.03.2017) rozhodol súd prvej inštancie uznesením č. k. 28Cb/183/2016-118 z 28. decembra 2017, ktoré vydal vyšší súdny úradník v zmysle ustanovenia § 262 ods. 2 CSP. Proti tomuto uzneseniu však Civilný sporový poriadok umožňuje podať len sťažnosť, ktorá aj bola podaná a o ktorej rozhodol súd prvej inštancie napadnutým uznesením č. k. 28Cb/183/2016-124 z 12. marca 2018, ktorým žalobcovi priznal trovy konania vo výške 168,99 € (namiesto pôvodne priznanej výšky trov 698,14 € v uznesení č. k. 28Cb/183/2016-118 z 28. decembra 2017). Proti tomuto uzneseniu súdu prvej inštancie však nie je možné podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok v zmysle ustanovenia § 357 písm. m/ CSP, čo vyplýva z ustanovenia § 355 ods. 2 CSP v spojení s ustanovením § 357 CSP. Názor žalovaného vo vyjadrení k dovolaniu GP, že žalobca mohol podať voči uzneseniu súdu prvej inštancie č. k. 28Cb/183/2016-124 z 12. marca 2018 odvolanie ako riadny opravný prostriedok je preto nesprávny. Rovnako nesprávny je aj názor žalovaného, že dovolanie GP nie je prípustné v zmysle ustanovenia § 421 ods. 2 CSP, podľa ktorého dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ CSP. V posudzovanom prípade nebolo rozhodované odvolacím súdom o odvolaní proti uzneseniu podľa ustanovenia § 357 písm. m/ CSP, pretože na základe sťažnosti

žalovaného rozhodol súd prvej inštancie uznesením č. k. 28Cb/183/2016-124 z 12. marca 2018 o výške trov konania v zmysle ustanovenia § 262 ods. 2 CSP. Keďže žalobca (ako strana sporu) nemohol podať voči uzneseniu súdu prvej inštancie č. k. 28Cb/183/2016-124 z 12. marca 2018 odvolanie ako riadny opravný prostriedok, pretože mu to zákon (CSP) neumožňoval, nemohol využiť žiadny opravný prostriedok na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov. Prípustnosť dovolania GP v zmysle ustanovenia § 458 ods. 1 CSP je preto daná.

21. Následne sa dovolací súd zaoberal posudzovaním (ne)dôvodnosti dovolania generálneho prokurátora. Zistoval, či generálnym prokurátorom napadnuté právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie a konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, porušuje právo na spravodlivý proces alebo trpí vadami, ktoré majú za následok takéto závažné porušenie práva a či potreba zrušiť napadnuté rozhodnutie prevyšuje nad záujmom zachovania jeho nezmeniteľnosti a nad princípom právnej istoty (ust. § 458 ods. 2 CSP). Podľa názoru generálneho prokurátora, uznesením súdu prvej inštancie č. k. 28Cb/183/2016-124 z 12. marca 2018, ako aj procesným postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, bolo porušené právo žalobcu ako strany sporu na spravodlivý proces, pretože žalobcovi nebola doručená sťažnosť žalovaného, vôbec o nej nevedel a nemohol sa tak vyjadriť k argumentom, ktoré žalovaný v nej uviedol a s ktorými sa v plnom rozsahu stotožnil súd prvej inštancie, ktorý následne uznesením č. k. 28Cb/183/2016-124 z 12. marca 2018 (ktoré bolo pre žalobcu prekvapivé) rozhodol na základe podanej sťažnosti žalovaného o výške náhrady trov konania v neprospech žalobcu, keď z pôvodne priznanej výšky 698,14 € žalobcovi priznal trovy konania vo výške 168,99 €, o čom sa žalobca dozvedel až po doručení napadnutého uznesenia súdu prvej inštancie z 12. marca 2018.

22. Z ustanovenia § 239 ods. 1 CSP vyplýva, že proti uzneseniu súdu prvej inštancie vydanému súdnym úradníkom, ktoré treba doručiť, je prípustná sťažnosť. Z ustanovenia § 374 ods. 3, druhej vety CSP vyplýva, že ďalšie podania strán (okrem podaní uvedených v odsekoch 1 a 2) sa doručujú, len ak je to potrebné na zachovanie práva na spravodlivý proces.

23. V civilnom sporovom konaní sa uplatňujú základné zásady a princípy spravodlivosti konania, medzi ktoré patrí aj princíp rovnosti zbraní a princíp kontradiktórnosti konania (čl. 6, čl. 9 CSP). Tak, ako vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP, Ústavného súdu SR a NS SR, každá strana sporu musí mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za potrebné na to, aby jej požiadavky uspeli, ale aj zoznámiť sa s dôkazmi, protiargumentmi a podaniami protistrany, predloženými súdu na účely ovplyvnenia jeho rozhodnutia a následne mať aj možnosť vyjadriť sa k nim. Kontradiktórnosť v civilnom konaní znamená možnosť strany popierať požiadavky a argumenty druhej strany a právo na to, aby boli vypočítané jej argumenty a návrhy (viď nález ÚS SR sp. zn. II. ÚS 31/2016, sp. zn. III. ÚS 32/2015, sp. zn. I. ÚS 276/2016, sp. zn. IV. ÚS 89/2018, sp. zn. II. ÚS 249/2012, sp. zn. II. ÚS 168/2012).

24. Aj keď z Civilného sporového poriadku *expressis verbis* nevyplýva povinnosť súdu doručiť sťažnosť, podanú stranou sporu proti uzneseniu súdu prvej inštancie, vydanému súdnym úradníkom aj protistrane (sťažnosť je upravená v ust. § 239 a nasl. CSP), avšak podľa názoru dovolacieho súdu, právo strany sporu na doručenie takéhoto podania protistrany treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces, čo vyplýva aj z ustanovenia § 374 ods. 3, druhej vety CSP. Nedoručenie podania strany sporu - v danom prípade sťažnosti žalovaného proti uzneseniu súdu prvej inštancie o výške priznaných trov konania - druhej strane sporu, je v rozpore s princípmi kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní, ako súčasťou práva na spravodlivý proces. Aj z článkov 6 a 9 Základných princípov Civilného sporového poriadku vyplýva procedurálna rovnosť, teda tzv. rovnosť zbraní spočívajúca v rovnakej miere možnosti oboch strán v kontradiktórnom spore uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany a rovnako tak právo oboznámiť sa, okrem iného s návrhmi svojho procesného protájšku a vyjadriť k nim svoje stanovisko. Sudca (resp. poverený vyšší súdny úradník, ktorý rozhodnutie vydal) musí doručiť sťažnosť na vyjadrenie protistrane a v súlade s článkom 10 CSP určiť lehotu na vyjadrenie sa k sťažnosti (Števcěk, Ficová, Baricová, Mesiarkinová, Bajánková, Tomašovič a kolektív: Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha. C. H. Beck, r. 2016, str. 879).

25. Aj podľa názoru dovolacieho súdu, pokiaľ sťažnosť žalovaného nedoručil súd žalobcovi ako

protistrane a následne rozhodol o sťažnosti, pričom sa v celom rozsahu stotožnil s argumentmi žalovaného uvedenými v sťažnosti, hoci žalobca o sťažnosti a ani o argumentoch v nej uvedených nemal žiadnu vedomosť, porušil princíp kontradiktórnosti konania, princíp rovnosti zbraní a tým aj právo žalobcu na spravodlivý proces (fair trial), čo treba považovať za závažnú fundamentálnu procesnú vadu konania. Jej nápravu je možné dosiahnuť len formou zrušenia napadnutého rozhodnutia, pričom takáto potreba nápravy prevyšuje nad záujmom zachovania nezmeniteľnosti rozhodnutia a nad princípom právnej istoty. Snaha presadiť zákonnosť, vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia, vydaného v civilnom sporovom konaní, bez ohľadu na všeobecne platnú zásadu záväznosti a nezmeniteľnosti súdneho rozhodnutia je legitímna vtedy, keď sa v súdnom konaní alebo rozhodnutí vyskytnú také závažné, resp. hrubé pochybenia (vady), ktoré sú v zjavnom rozpore s ústavnými princípmi platnými v civilnom sporovom konaní a tieto závažné, hrubé pochybenia nie je možné odstrániť inak, než prostredníctvom inštitútu mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je dovolanie generálneho prokurátora. Tak tomu je aj v posudzovanom prípade, pretože len zrušením právoplatného uznesenia súdu prvej inštancie z 12. marca 2018 je možné zjednať nápravu porušeného práva žalobcu na spravodlivý proces. Dovolací súd súhlasí s názorom generálneho prokurátora, že k vyriešeniu kolízie všeobecne platných právnych princíпов (princíp spravodlivého riešenia veci contra princíp právnej istoty) je potrebné uplatniť test proporcionality (primeranosti), vyjadrujúci požiadavku, aby prijaté opatrenie (zásah) bolo primerané a nevyhnutné k dosiahnutiu cieľa, ktorý je ním sledovaný. V tomto smere preto z hľadiska hodnotového dovolací súd zvažoval, ktorý z dotknutých princíпов, stojacich v kolízii, má prioritu (prednosť), ako aj to, aký prostriedok právnej nápravy je k dispozícii (či niekoľko alebo len jeden z nich). Dovolací súd dospel k záveru, že zrušenie formálne právoplatného uznesenia súdu prvej inštancie o priznanej výške náhrady trov konania z 12. marca 2018 cez dovolanie generálneho prokurátora (ako jediný možný prostriedok nápravy, ktorý mal žalobca k dispozícii) v preskúmvanej veci prevažuje nad jeho „nedotknuteľnosťou“ z dôvodu jeho záväznosti a nezmeniteľnosti, pretože cieľom zrušenia právoplatného uznesenia súdu prvej inštancie z 12. marca 2018 je odstrániť závažnú, resp. hrubú procesnú vadu konania, ktorá vyústila do porušenia práva žalobcu na spravodlivý proces, ale aj napraviť zrejmu nesprávnosť uznesenia, keďže súd prvej inštancie opomenul rozhodnúť o súdnom poplatku. Stranám sporu poskytnutá súdna ochrana v konkrétnom posudzovanom prípade tak nezodpovedala požiadavkám materiálneho právneho štátu, integrálnou súčasťou ktorého je aj právo strán sporu na spravodlivý proces.

26. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd podľa ust. § 464 CSP a § 449 ods. 1 CSP zrušil napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie č. k. 28Cb/183/2016-124 z 12. marca 2018 a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

27. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania, ako aj o trovách dovolacieho konania (ust. § 464 CSP v spojení s ust. § 453 ods. 3 CSP).

28. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.